

Далі визначається відхилення за кожним видом майна і джерел його утворення порівнянням даних на кінець і на початок звітного періоду. Для вивчення структурних змін необхідно додатково визначити питому вагу кожного виду майна в загальній валюті балансу і вивчити причини змін структури майна і джерел його утворення.

Детальний аналіз цього питання дає можливість установити, якою мірою підприємство може спиратися на власні кошти і скільки треба позичити, а також наскільки ефективно використовуються власні й позичені кошти. Отже, менеджер матиме змогу вирішити, наскільки надійними є джерела засобів і що треба зробити в майбутньому для забезпечення грошових надходжень. Цей аналіз уможливило також визначення відповідності стратегії підприємства (фірми) напрямкам використання коштів з тим, щоб у разі необхідності вжити заходів для виправлення ситуації.

Отже, проаналізувавши склад, структуру майна підприємства і джерел його утворення, можна зробити висновок, що для вивчення цього питання можна застосувати модель економічного аналізу, що передбачає такі операції:

- визначення питомих складових і джерел набуття майна в його загальній вартості на початок і кінець звітного періоду;
- порівняння даних на кінець звітного періоду з даними на його початок і визначення причини зміни;
- вивчення причин зміни складу структури майна і джерел його набуття, і передовсім тих, що негативно позначаються на фінансовому стані підприємства;
- доведення до відома керівництва підприємства інформації, яка сприятиме прийняттю управлінських рішень, спрямованих на усунення причин, що негативно впливають на фінансовий стан підприємства. Аналізу структури майна достатньо для того, щоб оцінити стан активів і наявність коштів на підприємстві для повернення боргів, що є однією з складових для відповіді на запитання, наскільки вигідно інвестору вкласти капітал у це підприємство.

Куц Л.Л.

Тернопільська академія народного господарства
**РОЗШИРЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНИХ МОЖЛИВОСТЕЙ
ПІДПРИЄМСТВ**

Розвиток інвестиційних процесів на промислових підприємствах, їх ефективність безпосередньо пов'язані з проблемою формування необхідних інвестиційних ресурсів. Можливість залучити достатній обсяг інвестиційних ресурсів дає змогу підприємствам ввести у виробничий процес нове, прогресивне обладнання, оновити асортимент, випустити якісну, конкурентноспроможну продукцію, яка буде більш привабливою для споживачів, що в підсумку забезпечить ріст прибутку, а, отже, й ефективності.

Дослідження структури фінансування інвестиційного процесу підприємств харчової промисловості Тернопільської області показало,

що основну роль в інвестуванні продовжують відігравати власні кошти підприємств, хоч їх частка скоротилася з 93,9% у 1999 до 74,5% у 2002 р. і у середньому за 4 роки склала 76,9%. Фінансування відтворювальних процесів з боку держави практично відсутнє (0,5%). За рахунок кредитів банків та інших позик було профінансовано лише 2,2% інвестицій, що свідчить про високу вартість позичкового капіталу. Тож проблема створення в країні сприятливих умов для розширення рамок довготермінового кредитування залишається однією з найбільш актуальних. Частка іноземних інвесторів склала 15,4%. Зрушення спостерігаються у використанні харчовими підприємствами нових джерел фінансування, зокрема таких як лізинг (5,0%). Однак належного розвитку лізингове фінансування інвестиційного процесу ще не отримало. Рис.1 демонструє прямий зв'язок між поточним рівнем доходності інвестиційного процесу і щорічними додатковими сукупними інвестиціями підприємств. Причому тісний кореляційний зв'язок було виявлено між рівнем доходності й інвестиціями в такі прогресивні напрямки, як технічне переозброєння і реконструкція та нематеріальні активи. З цього можна зробити висновок, що вирішення проблеми акумулювання підприємствами необхідних обсягів інвестиційних ресурсів поряд з забезпеченням їх інноваційного спрямування сприятиме підвищенню ефективності інвестиційного процесу підприємств.

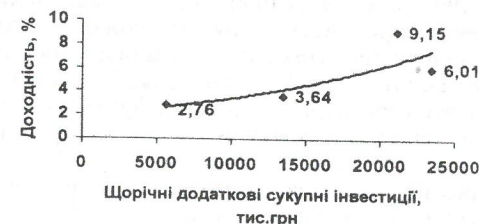

Рис. 1. Взаємозв'язок між щорічними додатковими сукупними інвестиціями і поточною доходністю інвестиційного процесу

Розширити інвестиційні можливості підприємств харчової промисловості можна за рахунок заходів: на макrorівні – зниження і встановлення диференційованих ставок податку на додану вартість на продовольчі товари (в Україні витрати на ці товари становлять більше 60 % споживчого кошика), що спрямо б підвищенню споживчого попиту на продовольчу продукцію і в перспективі збільшило б інвестиційні кошти за рахунок росту маси прибутку, який отримують підприємства; зниження на 50 % вартості придбаного обладнання оподатковуваний ПДВ оборот; встановлення диференційованих ставок на прибуток банківських установ за довготерміновими і короткотерміновими кредитами; зниження ставок оподаткування прибутку банків, отриманого від інвестиційного та лізингового кредитування; використання схеми пільгових кредитів, аналогічної тій, що діє для підприємств агробізнесу; на мезорівні – створення регіонального центру кооперації та інвестицій з метою активізації співпраці в інвестиційній сфері комерційних структур регіону з міжнародними

організаціями; удосконалення інформаційного забезпечення підприємств щодо можливостей залучення довготермінових інвестиційних ресурсів; стимулювання розвитку кластерів; на мікрорівні – використання ефекту фінансового лівериджу підприємствами, рентабельність інвестицій в активи яких вища кредитної ставки; залучення довготермінових інвестиційних ресурсів за рахунок випуску облігацій (дешевші за банківські кредити, не потребують застави, не несуть загрози зменшення можливостей управління підприємством, як акції, забезпечують економію на податкових платежах).

Мельничук О.І.
Вінницький національний технічний університет
**ЕКОНОМІЧНІ ПРОБЛЕМИ СПИРТОВОЇ ГАЛУЗІ
ПРОМИСЛОВОСТІ УКРАЇНИ**

За 11 років незалежності Україна має багато здобутків, як в сфері політики, так і в сфері економіки та промисловості. Однак, для економіки спиртової галузі промисловості період з 1990 по 2002 рр. був надзвичайно складним.

Оскільки до 1991 р. Україна працювала на давальницькій сировині, то не було проблем із сировиною та збутом готової продукції. Потужності спиртових заводів були завантажені максимально, основними споживачами українського спирту були Середня Азія, Закавказзя та Росія. Після розпаду Союзу, незалежні держави почали будувати і запускати власні заводи. Це стало причиною того, що ринок збуту скоротився до масштабів нашої країни.

У зв'язку з цим вітчизняні спиртозаводи змушені зменшувати обсяги виробництва до граничного мінімуму (рис. 1).

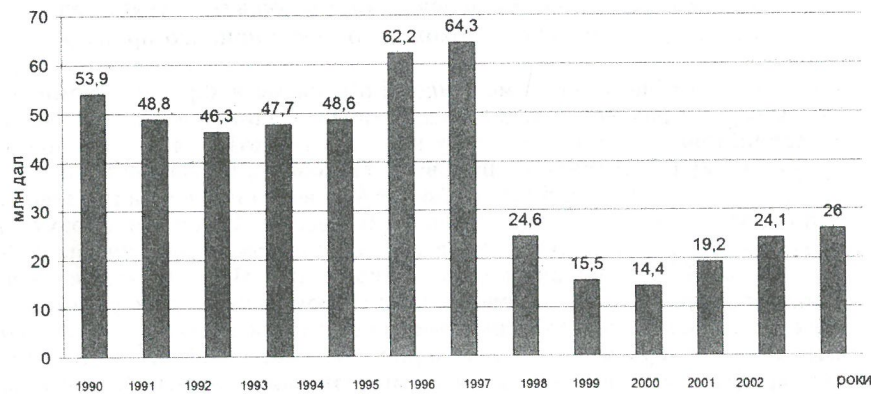

Рис. 1. Обсяги виробництва етилового спирту підприємствами, які входять до концерну "Укрспирт", млн дал.

Основними чинниками проблем спиртової промисловості були постійні зміни нормативної бази, що регулює виробництво та реалізацію спирту та затовареність виробленою продукцією.

Негативно вплинули на ситуацію у спиртовій промисловості і підвищення акцизів та тарифи на перевезення. Негативним моментом у діяльності спиртових заводів у 1997-1999 роках було невміння керівників оперативно зреагувати на реалії ринкової конкуренції і підвищення акцизів та тарифів на перевезення.

Поряд з іншими проблемами, найбільш актуальною залишається проблема використання виробничих потужностей. Слід зазначити, що наявні потужності спиртових заводів концерну „ Укрспирт” дають змогу виробляти щороку понад 61 млн дал. етилового спирту. З метою більш повного завантаження спиртових заводів вісім з них переобладнано на виробництво високооктанової кисневмісної добавки до бензинів. Отже, як бачимо, потужності виробництва дозволяють вітчизняним виробникам виходити на зовнішні ринки. Серед об'єктивних факторів, які не сприяють розширенню експорту, залишається неконкурентоспроможність українських товарів за ціновими характеристиками.

Занадто велику частку вартості займає транспортна складова. Вносять свою долю також і відміна пільг по стягненню ПДВ під час митного оформлення, а також складність процедури цього оформлення.

Для того, щоб збільшити експорт, необхідно покращити якість спирту та зменшити його собівартість. Нові технології дозволили б майже на третину зменшити енерговитрати.

Знизивши собівартість етилового спирту, можна значно розширити сферу його застосування, а відповідно знизити обсяги імпорту сировини і готової продукції.

Слід зазначити, що велику проблему для легальних виробників етилового спирту та лікєро-горілчаної продукції становлять тіньовий розлив етилового спирту та самогонваріння (близько 50%).

Отже, на основі проведеного аналізу, можна зробити висновки про те, що спиртова промисловість України за період з 1990 по 2002 роки пройшла складний шлях, на якому зустрічалися важкі перешкоди. Але маючи великий досвід і працюючих та дбайливих робітників, спиртове виробництво займе гідне місце у найбільш розвинутих галузях промисловості України.

Розмислов О.М.
Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля
**МЕТОД ОПТИМІЗАЦІЙНОГО МОДЕЛЮВАННЯ ОЦІНКИ
ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ЛІЗИНГУ ПРИ ЗДІЙСНЕННІ
КАПІТАЛЬНИХ ВКЛАДЕНЬ**

В умовах ринку, коли господарська діяльність підприємства і його розвиток здійснюється як за рахунок власних, так і за рахунок позикових засобів, важливого значення набуває незалежність підприємства від зовнішніх позикових джерел. Величина власних засобів - це запас фінансової стійкості підприємства й один з основних аспектів, що розглядається при оцінці варіантів реалізації інвестиційних проектів.